

Lähiöidentiteetti: Asukkaiden luoma aineeton kulttuuriperintö

Arkkitehti ja väitöskirjatutkija Viola Schulman

23.4.2026

Osa 1: Perintökäsitys murroksessa

Osa 2: Suomalaisten lähiöiden aineeton kulttuuriperintö

Osa 3: Aineeton perintö ja kaupunkikehitys

Osa 1: Perintökäsitys murroksessa

The background features a dark, almost black, gradient. On the left side, there is a white line-art illustration of a splash or liquid movement, with several curved lines suggesting the flow and impact. On the right side, there is a white line-art illustration of a 3D cube, shown from a perspective that highlights its top and right-side faces.

Perinteinen perintökäsitys

- ”Periä” liittyi alun perin omaisuuden siirtymiseen
- 1800-luvulla perintö laajeni osaksi kansalliskulttuurin rakentamista
- Asiantuntijat määrittelevät, mikä on perintöä
- Harvinaiset, ”arvokkaat” esineet ja rakennukset pyritään säilyttämään mahdollisimman alkuperäisinä
- Ongelmia:
 - Ei huomioi kaikkia perinnön muotoja
 - Perintö tunnistetaan usein liian myöhään
 - Kasaantumiskriisi

Perintötutkimus

- 1980-luvulta lähtien kehittynyt oma tutkimusala
- Perintö nähdään elävänä ja nykyhetkessä tapahtuvana prosessina
- Haastaa perinteisen käsityksen perinnöstä
 - Perintö ei ole vain menneisyydestä siirtyvä asia, vaan myös tapa käyttää menneisyyttä nykyhetkessä
 - Kuka saa määritellä perinnön? Ei vain asiantuntijat

Aineeton kulttuuriperintö

- Perintö ei muodostu pelkästään rakennuksista ja esineistä, vaan myös tavoista, tarinoista, tiedoista ja identiteeteistä
- Aineeton kulttuuriperintö on elävää ja jatkuvasti muuttuvaa
- Samalla se kytkeytyy aineelliseen perintöön: ideat, arvot ja käytännöt muotoutuvat esineiksi, tiloiksi ja rakennuksiksi

(UNESCO, 2003, Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage; kuva Museovirasto, 2025)

Perintökäsitys murroksessa

- Tarvitaan kestävämpiä tapoja ymmärtää perintöä
 - Kasaantumiskriisi on todellinen haaste
- Aineeton perintö tarjoaa vaihtoehdon:
 - Joustavampi kehitys
 - Paikalliset mukana
- Paikalliset tuntevat yleensä arjen perinnön parhaiten

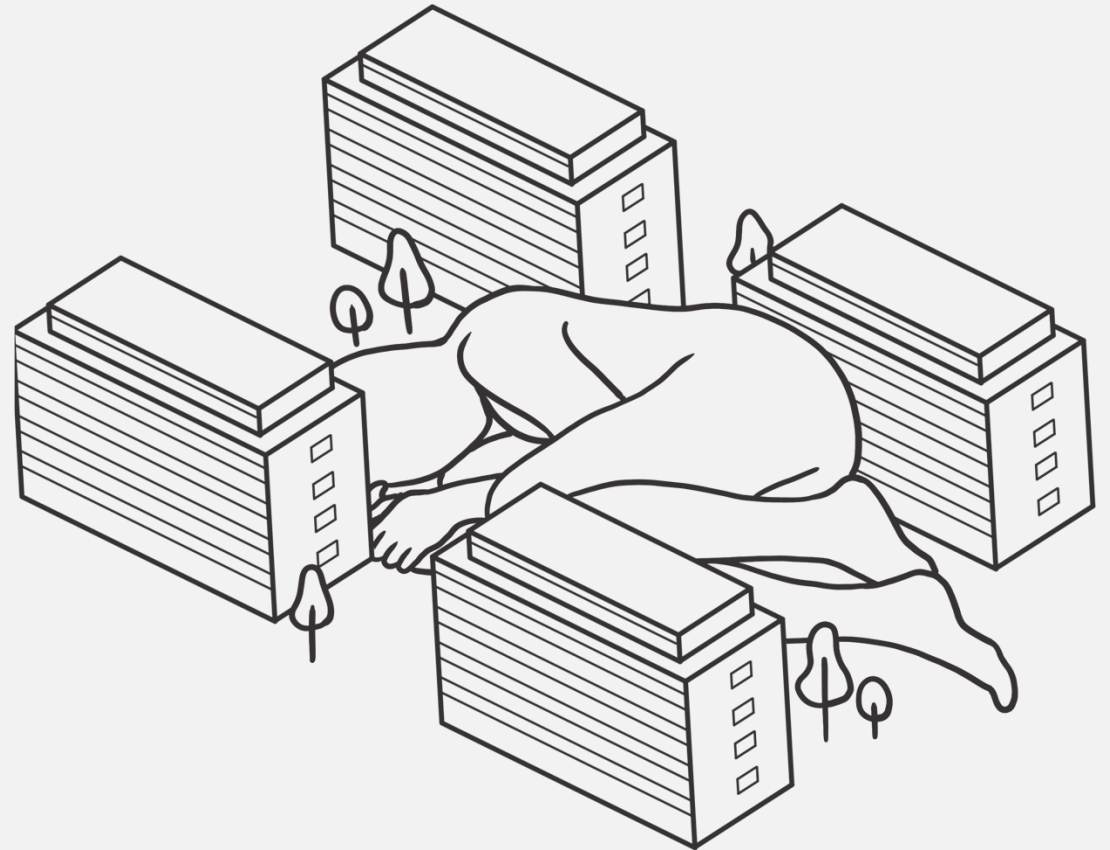

Osa 2: Suomalaisten lähiöiden aineeton kulttuuriperintö

Lähiöt ja aineeton kulttuuriperintö

- Lähiöissä perintö syntyy arjessa
- Asuminen muuttaa asunnon kodiksi
- Näin syntyy muistoja, tarinoita ja tapoja
 - Nämä luovat alueen identiteettiä
- Osa käytännöistä on vain paikallisten tiedossa

Kontulan lähiötä, István, Museovirasto, 1970

Kerrostalo Olarissa, Volker Von, Museovirasto, 1980-1989.

Kontulan ostoskeskus, Helsingin Sanomat, 2023.

Osa 3: Aineeton perintö ja kaupunkikehitys

Miksi aineettomalla kulttuuriperinnöllä on väliä?

- UNESCO:
 - Kulttuuriperintö tukee yhteisöjen identiteettiä ja elinvoimaisuutta kaupunkiympäristöissä
- Kulttuuriperintö tekee alueista ainutlaatuisia
- Aineeton perintö liittyy myös sosiaaliseen ja ekologiseen resilienssiin

Lähiöiden leimaaminen

- Kun ensimmäiset lähiöt tulivat Suomeen, niistä puhuttiin ensin positiivisesti
- Sävy muuttui nopeasti:
 - Helsingin Sanomat (1982): *“Sokeripala metsän keskellä. Lähiö on maaseudun ja kaupungin taitekohta, jossa elämä on pelkkää asumista.”*
- Negatiivinen puhe lähiöistä jatkuu yhä

Asukkaiden näkökulma

Kerättyjä muistoja (Saarikangas, 2009):

“Asumisen aloittaminen Herttoniemessä ja eläminen siellä yli 20 vuotta teki siitä kotiseudun, jossa oli oma pihapiiri talon lapsineen ja naapureineen.”

“Lapsena minä en koskaan halunnut lähteä pois meidän pihalta. Siellä oli kaikkea mitä voi kaivata: kallioita, puita, pensaita, krookuksia, hiekkalaatikoita, keinuja, leikkimökkejä, liukumäki ja vihreät. Vihreät olivat kiipeilytelineet.”

- Asukkaat kokevat lähiön eri tavalla kuin ulkopuoliset
- Asukkaat voivat vahvistaa yhteisöllisyyttä ja aineetonta perintöä – jos ympäristö antaa siihen mahdollisuuden

Miten tukea?

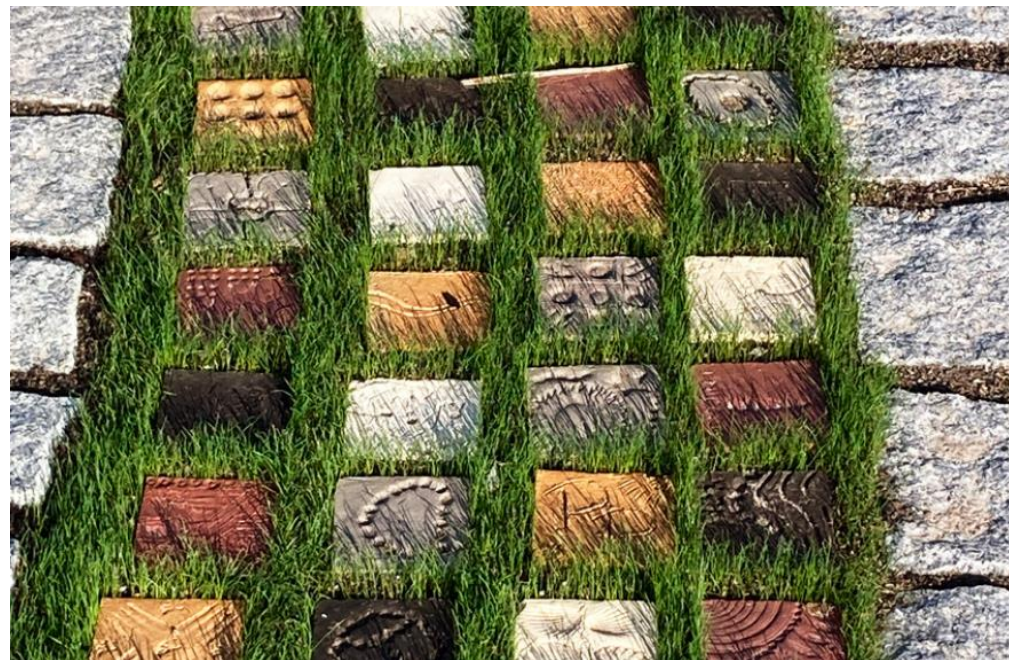
- Barcelona: pienavustuksia paikalliseen kulttuuriin
- Malmö: avoimia tiloja nuorille ja yhteisölle
- Toronto: yhteisökeittöt ja FoodShare
- Rotterdam: nuorten maahanmuuttajien kulttuuri tunnustetaan ja arvostetaan

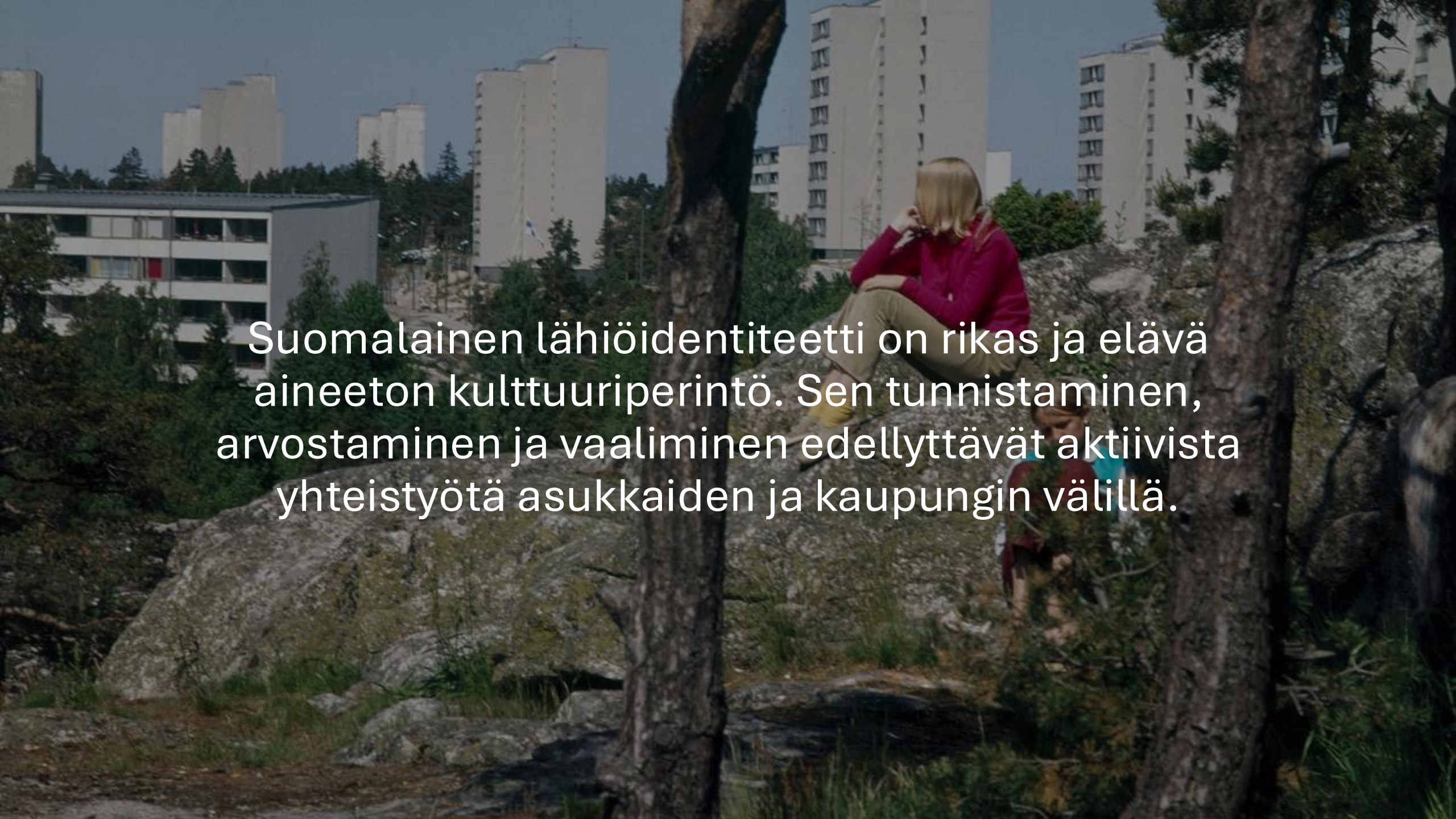

FoodShare-järjestö Torontossa (foodshare.net)

Zomercarnaval Rotterdamissa (rotterdamcentrum.nl)

A person with blonde hair, wearing a red hoodie and khaki pants, is sitting on a large, grey rock in a park-like setting. They are looking towards the camera. In the background, there are several tall, white apartment buildings under a clear blue sky. The foreground is filled with green grass and trees, including a prominent tree trunk on the left and another on the right. The overall scene is bright and sunny.

Suomalainen lähiöidentiteetti on rikas ja elävä aineeton kulttuuriperintö. Sen tunnistaminen, arvostaminen ja vaaliminen edellyttävät aktiivista yhteistyötä asukkaiden ja kaupungin välillä.